Pendakwa Raya lwn Dato' Waad bin Mansor

MAHKAMAH RAYUAN (KUALA LUMPUR) — RAYUAN JENAYAH NO N–05–65 TAHUN 1999
ABDUL HAMID MOHAMAD, MOHD GHAZALI DAN HASHIM YUSOFF HHMR
11 OGOS 2003

Prosedur Jenayah *— Hukuman — Rayuan terhadap hukuman — Faktor-faktor yang dipertimbangkan — Sama ada hukuman penjara perlu*

Responden (tertuduh di Mahkamah Tinggi) telah dihadapkan ke mahkamah atas tiga pertuduhan melakukan perbuatan rasuah pada tarikh-tarikh 21 Disember 1992; 28 April 1993 dan 26 January 1996 di bawah s 2(1) Ordinan 22 (Kuasa-Kuasa Perlu) Darurat 1970. Pada tarikh-tarikh berikut responden adalah ahli Dewan Undangan Negeri; Ahli Majlis Mesyuarat kerajaan dan ahli Jawatankuasa Tanah Daerah Tampin. Responden telah dipanggil membela diri di atas ketiga-tiga pertuduhan itu, tetapi dilepas dan dibebaskan di akhir kes pembelaan. Pendakwa raya merayu ke Mahkamah Rayuan. Mahkamah membenarkan rayuan itu dan menjatuhkan hukuman denda sebanyak RM15,000 — jika tidak dibayar enam bulan penjara bagi setiap pertuduhan. Pendakwa raya merayu terhadap hukuman tersebut atas dasar bahawa hukuman penjara hukuman patut diberikan.

Diputuskan, menolak rayuan tersebut:

(1) Tidak boleh ada, satu 'hukuman standard' bagi kesalahan-kesalahan di bawah seksyen itu. Setiap kes perlu ditimbangkan mengikut fakta-fakta dan keadaannya masing-masing (lihat ms 462I).

(2) Dalam kes ini perbuatan salah responden pada hakikatnya adalah beliau telah tidak keluar dari bilik mesyuarat semasa permohonan dibentang, dipertimbangkan dan diluluskan (liht ms 463D).

(3) Kesalahan ini tidak patut disamakan dengan kesalahan-kesalahan jenayah merompak, pecah amanah, merogol dan sebagainya dan orang yang melakukan kesalahan ini tidak patut diklasifikasikan bersama-sama penjenayah-penjenayah itu (lihat ms 463G).

(4) Walaupun responden telah menerima faedah kewangan, dalam kes ini hukuman yang diterima adalah lebih daripada faedah itu. Kerjaya politiknya telah hancur, jawatan-jawatan yang dipegangnya telah hilang and tidak mungkin diperolehi semula dan nama baiknya telah tercemar. Dalam keadaan begitu, hukuman penjara tidak perlu (lihat ms 464A–B).

[English summary

The respondent (the accused person in the High Court) was brought

to the court on three charges of bribery on 21 December 1992; 28 April 1993 and 26 January 1996 under s 2(1) of the Emergency (Essential Powers) Ordinance No 22, 1970. On those dates the respondent was a state assemblyman; a member of the State Executive Council and a member of the Land Committee of the district of Tampin. The respondent was called to enter his defence on all three charges, but was discharged and acquited at the end of the defence case. The Public Prosecutor appealed to the Court of Appeal. The court allowed the appeal and passed a sentence of a fine of RM15,000, in default six month's imprisonment on each charge. The Public Prosecutor appealed on the sentence on the basis that a sentence of imprisonment ought to have been imposed.

Held, dismissing the appeal:

(1) There could not be a 'hukuman standard' for offences under the section. Every case needs to be considered on its own facts and circumstances (see p 462I).

(2) In this case the respondent's offence was that the respondent was in the meeting room when the application was proposed, considered and approved (see p 463D).

(3) This offence should not be equated with offences of robbery, breach of trust, rape and etc and the offender should not be classified with those criminals (see p 463FG).

(4) Although the respondent received financial benefits, in his case the sentence received was more than the financial benefits. His political career was destroyed, his positions had been taken and possibly he would not be reinstated and his good reputation was tarnished. In these circumstances, a sentence of imprisonment was not necessary (see p 464A–B).]

Nota-nota

Untuk kes-kes mengenai rayuan terhadap hukuman, lihat 5 *Mallal's Digest* (4th Ed, 2001 Reissue) perenggan-perenggan 2895–2925.

Kes-kes dirujuk

Dato' Seri Anwar bin Ibrahim v PP [2000] 2 MLJ 486 (dibeza)

Dato' Seri Anwar bin Ibrahim v PP [2002] 3 MLJ 193 (dibeza)

Haji Abdul Ghani bin Ishak & Anor v PP [1981] 2 MLJ 230 (dirujuk)

Nunis v PP [1982] 2 MLJ 114 (dirujuk)

PP v Dato Haji Mohamed Muslim bin Haji Othman [1983] 1 MLJ 245 (dirujuk)

PP v Datuk Hj Sahar bin Arpan [1999] MLJU 3253; [1999] CLJ 427 (dirujuk)

A *PP v Datuk Tan Cheng Swee & Anor* [1980] 2 MLJ 276 (dirujuk)
PP v Dato' Seri Anwar bin Ibrahim (No 3) [1999] MLJ 1 (dibeza)

Nordin bin Hassan (Timbalan Pendakwa Raya, Jabatan Peguam Negara) bagi pihak perayu.

B *Christopher Fernando* (*Aris Rizal Christopher Fernando & Co*) bagi pihak responden.

Abdul Hamid Mohamad HMR (menyampaikan penghakiman mahkamah): Responden (tertuduh di Mahkamah Tinggi) telah dihadapkan ke mahkamah atas tiga pertuduhan, yang setelah dipinda oleh hakim di
C akhir kes pendakwaan, berbunyi seperti berikut:

Pertuduhan Pertama: Terpinda

Bahawa kamu pada 21 Disember 1992, lebih kurang jam 10 pagi di Bilik Gerakan, Pejabat Daerah Tampin, dalam Negeri Sembilan, sebagai Ahli
D Dewan Undangan Negeri, kawasan Gemencheh, Tampin telah melakukan perbuatan rasuah dengan menggunakan kedudukan awam kamu untuk faedah kewangan kamu iaitu telah mengambil bahagian dalam satu keputusan oleh Jawatankuasa Tanah Daerah Tampin yang mana kamu mempunyai kepentingan iaitu, memutuskan supaya permohonan daripada Syarikat Teraju Nusantara Sdn. Berhad untuk memiliki tanah kerajaan di
E Mukim Repah, Daerah Tampin seluas lebih kurang 20.146 hektar secara lesen pendudukan sementara berserta dengan permit dan seluas 4 hektar secara pemberian hakmilik untuk perusahaan kuari dalam fail permohonan PTT 1/2/545 dibawa ke Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri Sembilan dengan syor untuk diluluskan dan oleh itu kamu telah melakukan satu kesalahan yang boleh dihukum di bawah Seksyen 2 (1) Ordinan No 22 (Kuasa-Kuasa
F Perlu) Dharurat 1970.

Pertuduhan Kedua: Terpinda

Bahawa kamu pada 28hb April 1993, lebih kurang jam 10.00 pagi di Bilik
G Mesyuarat Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri, dalam Daerah Seremban dalam Negeri, Negeri Sembilan, semasa menjadi seorang anggota Pentadbiran iaitu seorang Ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri, Negeri Sembilan telah melakukan perbuatan rasuah dengan menggunakan kedudukan awam kamu untuk faedah kewangan kamu, iaitu telah mengambil bahagian dalam satu keputusan oleh Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri
H tersebut yang mana kamu mempunyai kepentingan iaitu, keputusan meluluskan pemberian milikan tanah secara pajkan Negeri bagi tempoh 60 tahun seluas 28.24 hektar dalam fail permohonan No.PTT 1/2/545 bagi tujuan perusahaan kuari kepada Syarikat Teraju Nusantara Sdn. Bhd. di Mukim Repah, Daerah Tampin dan oleh itu kamu telah melakukan satu kesalahan yang boleh dihukum di bawah Seksyen (1) Ordinan No.22 (Kuasa-
I Kuasa Perlu) Dharurat 1970.

Pertuduhan Ketiga: Terpinda

Bahawa kamu pada 26hb Januari 1994, lebih kurang jam 10.00 pagi di Bilik Mesyuarat Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri, dalam Daerah Seremban dalam Negeri, Negeri Sembilan, semasa menjadi seorang anggota Pentadbiran iaitu seorang Ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri, Negeri Sembilan telah melakukan perbuatan rasuah dengan menggunakan kedudukan awam kamu untuk faedah kewangan kamu, iaitu kamu telah mengambil bahagian dalam satu keputusan oleh Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri tersebut yang mana kamu mempunyai kepentingan iaitu, keputusan meluluskan permohonan melanjutkan tempoh bayaran premium selama 6 bulan lagi ke atas tanah seluas 28.24 hektar dalam fail permohonan No. PTT 1/2/545 di Mukim Repah, Daerah Tempin, yang diluluskan kepada Syarikat Teraju Nusantara Sdn. Berhad pada 28hb April 1993 dan oleh itu kamu telah melakukan satu kesalahan yang boleh dihukum di bawah Seksyen 2(1) Ordinan No.22 (Kuasa-Kuasa Perlu) Dharurat 1970.

Responden telah dipanggil membela diri di atas ketiga-tiga pertuduhan itu, tetapi dilepas dan dibebaskan di akhir kes pembelaan.

Pendakwa Raya merayu ke mahkamah ini. Mahkamah ini membenarkan rayuan itu dan menjatuhkan hukuman denda sebanyak RM15,000, jika tidak bayar enam bulan penjara bagi setiap pertuduhan.

Pendakwa Raya merayu terhadap hukuman.

Fakta kes, secara ringkas adalah seperti berikut.

Responden mula menjadi ahli Dewan Undangan Negeri, Negeri Sembilan pada 22 Mei 1982 setelah beliau memenangi pilihanraya kecil dan terus memenangi pihanraya umum untuk Dewan Undangan Negeri dan dilantik menjadi Ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan dalam tahun 1986. Beliau terus memenangi pilihanraya-pilihanraya umum selepas itu dan terus menjadi ahli Dewan Undangan Negeri hingga sekarang, tetapi meletakkan jawatan ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan apabila dihadapkan ke Mahkamah atas pertuduhan-pertuduhan dalam kes ini. Pada tarikh-tarikh matan, responden adalah ahli Dewan Undangan Negeri, Ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan dan Ahli Jawatankuasa Tanah Daerah Tampin.

Responden berkahwin degan Noraini bte Abdul Satar pada 26 Jun 1981, dan Noraini adalah isterinya pada tarikh-tarikh matan itu.

Pada 4 November 1991, Syarikat Teraju Nusantara Sdn Bhd ('Teraju Nusantara') telah ditubuhkan oleh Abdul Wahab bin Ahmad ('Wahab'), Noraini bte Abdul Satar ('Noraini') dan Milah bte Haron ('Milah'). Mereka masing-masing memiliki satu saham bernilai RM1. Ketiga-tiga mereka juga adalah Pengarah Teraju Nusantara. Noraini adalah isteri Responden. Milah adalah isteri Ismail bin Ma'arof, seorang pelukis pelan di Pejabat Tanah Daerah Tampin. Wahab adalah seorang guru Penolong Kanan di Sekolah Kebangsaan Gemencheh di mana Noraini, isteri responden, mengajar.

Pada 25 November 1991, tiga minggu selepas penubuhan Teraju Nusantara, permohonan tanah kuari, yang menjadi perkara ('subject matter') pertuduhan-pertuduhan itu, diterima oleh Pentadbir Tanah Daerah Tampin.

A Kertas mesyuarat disediakan pada 15 Disember 1992 dan enam hari kemudian, pada 21 Disember 1992, kertas mesyuarat itu telah dibentang, dipertimbang dan disokong untuk kelulusan Majlis Mesyuarat Kerajaan. Responden hadir dalam mesyuarat itu.

Pada 28 April 1993, Majlis Mesyuarat Kerajaan meluluskan
B permohonan itu. Responden juga hadir dalam mesyuarat itu.

Pada 26 Januari 1994, Majlis Mesyuarat Kerajaan meluluskan permohonan Teraju Nusantara untuk melanjutkan tempoh bayaran premium ke atas tanah tersebut. Responden juga hadir dalam mesyuarat itu.

C Perlu diambil perhatian bahawa ketiga-tiga tarikh yang baru sahaja disebut di atas itu adalah tarikh-tarikh bagi ketiga-tiga pertuduhan itu.

Pada 19 Mei 1994, Responden, Noraini (isterinya), Wahab, Milah dan Ismail (suami Milah) dibawa oleh seorang bernama Teoh Song Chuah untuk berjumpa dengan Dato' Rosie Tan di pejabat Dato' Rosie Tan di Hotel Pan Pacific, Kuala Lumpur. Teoh Song Chuah adalah Senior
D Manager (Treasury) Tan Chong Motors. Mengikutnya, Dato' Rosie Tan adalah 'superior'nya di Tan Chong Motors. Dato' Rosie Tan juga adalah 'financier' Syarikat Henro Bina Sdn. Bhd. ('Henro Bina').

Tujuan perjumpaan itu adalah untuk berbincang berkenaan penjualan tanah kuari itu oleh Teraju Nusantara kepada Henro Bina. Henro Bina
E bersetuju membeli saham Teraju Nusantara yang memiliki tanah kuari itu dengan harga RM1.1j.

Pada perjumpaan itu Dato' Rosie Tan membayar RM150,000 kepada Responden, RM100,000 kepada Noraini (isteri responden), RM50,000 kepada Wahab dan RM50,000 kepada Milah.

F Sebelum pertemuan itu, responden, Wahab, Ismail, Dato' Rosie Tan dan Teo pergi melawat tanah kuari itu.

Pada 19 Julai 1994, satu perjanjian telah dimeteraikan antara Henro Bina dengan Noraini (isteri responden), Wahab dan Milah di mana Henro Bina membeli kesemua saham-saham ketiga-tiga mereka dalam Teraju Nusantara. Noraini (isteri responden) juga menandatangani perjanjian itu.
G

Walaupun hakim Mahkamah Tinggi menerima semua fakta-fakta itu, beliau telah melepas dan membebaskan responden atas alasan bahawa ada kemungkinan bahawa responden, pada ketiga-tiga tarikh dalam pertuduhan itu, mempercayai bahawa Noraini (isteri responden), sudah pun melupuskan kepentingannya dalam Teraju Nusantara, sebelum tarikh
H pertama dalam pertuduhan itu.

Mahkamah ini membenarkan rayuan pendakwa raya dan mensabitkan responden di atas ketiga-tiga pertuduhan itu. Oleh sebab pendakwa daya cuma merayu terhadap hukuman, tidaklah perlu dibincangkan dengan panjang lebar alasan-alasan mengapa mahkamah ini berbuat demikian.

I Secara ringkas, mahkamah ini mensabitkan responden atas dua alasan.

Alasan pertama ialah, berdasarkan dapatan fakta yang dibuat oleh hakim Mahkamah Tinggi itu sendiri, keputusannya membebas dan

melepaskan responden itu tidak dapat dipertahankan. Ini adalah kerana, daripada fakta-fakta yang didapati oleh hakim Mahkamah Tinggi itu, yang telah diperturunkan di atas, penglibatan responden sendiri adalah jelas dalam mesyuarat-mesyuarat itu yang beliau sendiri hadir dan dalam penjualan tanah kuari itu. Malah beliau sendiri pun menerima RM150,000 daripada Dato' Rosie Tan.

Kedua, berdasarkan fakta-fakta itu, hakim Mahkamah Tinggi itu telah tersalah arah apabila memutuskan bahawa ada kemungkinan bahawa responden percaya isterinya sudah tiada kepentingan lagi dalam Teraju Nusantara pada ketiga-tiga tarikh itu. Ini antara lain, kerana, selepas ketiga-tiga tarikh itupun, responden bersama-sama Dato' Rosie Tan dan lain-lain pergi melawat tanah kuari itu. Di samping itu, beliau dan isterinya bersama-sama yang lain juga telah pergi ke pejabat Dato' Rosie Tan untuk berbincang mengenai penjualan tanah kuari itu. Beliau sendiri menerima RM150,000 dan isterinya menerima RM130,000 (kesemuanya) dan isterinya menandatangani perjanjian menjual sahamnya dalam Teraju Nusantara kepada Henro Bina.

Mengenai hukuman, setiap kesalahan itu membawa hukuman maksima penjara selama 14 tahun dan denda tidak melebihi RM20,000 atau kedua-duanya sekali.

Mahkamah ini tidak menjatuhkan hukuman penjara. Itulah yang menyebabkan pendakwa raya terkilan dan merayu seterusnya.

Sekarang kita akan lihat antara hukuman-hukuman yang pernah dijatuhkan oleh mahkamah-mahkamah di Malaysia bagi kesalahan itu.

Dalam kes *Public Prosecutor v Datuk Tan Cheng Swee & Anor* [1980] 2 MLJ 276 (MP) tertuduh dikenakan hukuman denda RM2,000.

Dalam kes *Haji Abdul Ghani bin Ishak & Anor v Public Prosecutor* [1981] 2 MLJ 230, tertuduh dihukum penjara selama tujuh bulan.

Dalam kes *Nunis v Public Prosecutor* [1982] 2 MLJ 114, tertuduh dihukum penjara selama 24 bulan.

Dalam kes *Public Prosecutor v Dato Haji Mohamed Muslim bin Haji Othman* [1983] 1 MLJ 245, tertuduh dihukum penjara satu hari dan denda sebanyak RM2,000.

Dalam kes *Public Prosecutor v Dato' Seri Anwar bin Ibrahim (No 3)* [1999] MLJ 1 (Mahkamah Tinggi); *Dato' Seri Anwar bin Ibrahim v Public Prosecutor* [2000] 2 MLJ 486 (Mahkamah Rayuan); dan *Dato' Seri Anwar bin Ibrahim v Public Prosecutor* [2002] 3 MLJ 193 (Mahkamah Persekutuan), hukuman penjara selama enam tahun telah dikenakan.

Dalam kes *Public Prosecutor v Datuk Hj Sahar bin Arpan* [1999] MLJU 325; [1999] 3 CLJ 427, Mahkamah Tinggi menjatuhkan hukuman penjara selama dua tahun dan denda sebanyak RM20,000 bagi setiap pertuduhan.

Apa yang jelas ialah tidak ada, malah tidak boleh ada, satu 'hukuman standard' bagi kesalahan-kesalahan di bawah seksyen itu. Setiap kes perlu ditimbang mengikut fakta-fakta dan keadaannya masing-masing.

A Sebagai misalan kita tidak boleh bandingkan kes ini dengan kes *Dato' Seri Anwar bin Ibrahim.* Fakta kesalahan amat bereza. Keadaan disekeliling kes-kes itu sangat berbeza.

Dalam kes *Dato' Seri Anwar bin Ibrahim*, perbuatan yang menjadi kesalahan itu ialah, bagi pertuduhan pertama, mengarahkan Pengawal Cawangan Khas Polis Di Raja Malaysia memperolehi pengakuan bertulis B daripada Azizan bin Abu Bakar bagi menafikan salah laku seks dan liwat yang dilakukan olehnya dengan tujuan melindungi dirinya daripada sebarang tindakan atau prosiding jenayah.

Bagi pertuduhan kedua, mengarahkan pegawai yang sama menggesa Azizan bin Abu Bakar supaya memberi kenyataan umum bertulis mengenai C perkara yang sama untuk tujuan yang sama seperti dalam pertuduhan pertama.

Bagi pertuduhan ketiga mengarahkan pegawai yang sama supaya memperolehi pengakuan bertulis daripada Ummi Hafilda bte Ali bagi menafikan perkara yang sama untuk tujuan yang sama seperti dalam D pertuduhan pertama.

Perbuatan-perbuatan itu adalah penyalahgunaan kedudukan untuk menggagalkan pentadbiran keadilan.

Dalam kes ini, perbuatan salahnya, pada hakikatnya, hanyalah kerana beliau tidak keluar dari bilik-bilik mesyuarat itu semasa permohonan berkenaan dibentang, dipertimbang dan diluluskan. Itu sahaja. E

Juga kita semua maklum bahawa kes *Dato' Seri Anwar bin Ibrahim* telah menggugat ketenteraman awam. Sebaliknya, kes ini tidak memberi apa-apa kesan kepada ketenteraman awam.

Jadi, kedua-dua kes itu bukanlah perbandingan yang sesuai.

F Kami mengambil kira kepentingan awam walau pun kami tidak fikir adalah perlu menulis dengan panjang lebar mengenainya, kerana terlalu banyak sudah ditulis dan berapa banyak lagi ditulis pun mengenai prinsipnya, perbezaan pendapat tetap akan berlaku apabila menimbangkan hukuman sebenar yang akan dijatuhkan.

Kami tidak fikir berdasarkan fakta dan keadaan dalam kes ini, hukuman G penjara perlu dijatuhkan. Pertama, kesalahan ini tidak patut disamakan dengan kesalahan-kesalahan jenayah merompak, pecah amanah, merogol dan sebagainya dan orang yang melakukan kesalahan ini tidak patut diklasifikasikan bersama-sama penjenayah-penjenayah itu. Memohon tanah kuari itu tidak salah. Bahawa permohonan itu diluluskan pun tidak H salah. (Kalau itu salah, Majlis Mesyuarat Kerajaanlah yang patut dipersalahkan). Yang salahnya, walaupun bunyinya hebat iaitu 'melakukan perbuatan rasuah', sebenarnya ialah kerana beliau berada dalam bilik mesyuarat itu semasa permohonan itu dipertimbangkan dan diluluskan. Permohonan itu boleh diluluskan tanpa kehadirannya dan dalam keadaan itu, kelulusan diperolehi juga dan beliau tidak bersalah.

I Kami setuju dan kami tegaskan bahawa melakukan perbuatan rasuah dan menyalahguna kuasa untuk kepentingan diri sendiri, apatah lagi jika ia merugikan bangsa dan negara adalah suatu perbuatan yang serius, tetapi

hakikatnya, dalam kes ini, tidak lebih daripada responden hadir dalam mesyuarat-mesyuarat itu semasa permohonan itu dipertimbangkan, disokong atau diluluskan. Memang responden mendapat faedah kewangan. Tetapi hukuman yang diterima oleh responden sudah lebih daripada faedah itu. Kerjaya politiknya hancur. Jawatan-jawatan yang dipegangnya hilang dan tidak mungkin diperolehi semula. Nama baiknya tecemar. Dari segi kewangan pun, beliau telah dan akan terus rugi.

Dalam keadaan ini, pada pandangan kami hukuman penjara tidaklah perlu dan hukuman denda yang dikenakan itu pun sudah memadai.

Kita lihat juga dalam beberapa kes hukuman penjara satu hari dikenakan. Kami berpendapat ini juga tidak bermakna. Hukuman penjara selama satu hari itu biasanya dikenakan oleh mahkamah dalam kes-kes di mana hukuman penjara itu mesti dikenakan tetapi mahkamah berpendapat kes itu bukanlah satu kes di mana hukuman penjara sesuai dikenakan. Maka untuk mencukupkan syarat, mahkamah mengenakan hukuman penjara satu hari dan denda.

Keadaan dalam kes ini bukan sedemikian. Hukuman penjara bukanlah satu hukuman mandatori di bawah seksyen itu dan mahkamah berpendapat bahawa hukuman penjara sehari tidak memberi apa-apa makna kerana, apabila mahkamah tamat bersidang, hanya beberapa minit selepas menjatuhkan hukuman itu, tertuduh telah disifatkan sebagai telah pun menjalani hukuman itu.

Atas alasan-alasan ini, kami menjatuhkan hukuman denda itu dan amaun RM15,000 itu adalah tiga per empat daripada hukuman denda maksima yang diperuntukkan. Kami berpendapat ianya adalah tepat betul dan munasabah.

Rayuan ditolak.

Dilaporkan oleh Mariette Peters-Goh